

This is a self-archived version of the original publication.

The self-archived version is a publisher's pdf of the original publication.

To cite this, use the original publication:

Kotilainen, R. & Tulonen, A. & Vanhanen, E. 2021. Oman osaamisen tunnistaminen ja verkostot ovat keskeisiä työllistymisessä. Talk-verkkolehti, Taide / Art 18.6.2021.

Link to the original publication: [URL](#)

All material supplied via Turku UAS self-archived publications collection in Theseus repository is protected by copyright laws. Use of all or part of any of the repository collections is permitted only for personal non-commercial, research or educational purposes in digital and print form. You must obtain permission for any other use.

Oman osaamisen tunnistaminen ja verkostot ovat keskeisiä työllistymisessä

18.06.2021

Kirjoittajat

Riina Kotilainen Taidekoordinaattori, KampusART, Turun ammattikorkeakoulu / Taideakatemia

Arja Tulonen lehtori, media-ala, Turun ammattikorkeakoulu / Taideakatemia

Elise Vanhanen täydennyskoulutuspäällikkö, Turun ammattikorkeakoulu / Taideakatemia

Luovien alojen osaamiskartoitus -hankkeessa tutkitaan luovien alojen toiminta- ja työvoimatilannetta sekä osaamistarpeita. Tähän mennessä alan työttömille työnhakijoille on järjestetty kuusi kartoitusviikkoa, joiden aikana on pureuduttu kunkin osallistujan osaamisen hahmottamiseen eri keinoin. Kartoitusviikoille on sisällytetty luovien alojen asiantuntijapuheenvuoroja ja työpajoja. Yhteisiä teemoja ovat olleet oman osaamisen tunnistaminen ja sanoittaminen, pitchaamisen taito, muuttuva kulttuurityöelämä sekä luovien alojen ja muiden alojen välinen yhteistyö.

Tutkinto on vain osa ammatillista osaamista

Työhaastattelu: Mitkä ovat sinun vahvuutesi?

Haastateltava 1: Olen valmistunut Turun ammattikorkeakoulusta medianomiksi. Nyt opiskelen avoimessa yliopistossa kasvatustieteen perusopinnoita. Vapaa-ajallani harrastan lenkkeilyä ja matkailua.

Haastateltava 2: Opintoni ovat painottuneet mainonnan suunnittelun copy-opintoihin. Lisäksi olen perehtynyt videokuvaukseen kevyellä kalustolla ja projektihallintaan. Opintojen aikana olen verkostoitunut laajasti eri koulutusalojen opiskelijoiden kanssa erilaisissa projekteissa ja saanut hyvää palautetta projektihallinta ja tiimityö osaamisestani.

Työttömät työnhakijat ovat kokeneet työmarkkinat ja työvoimatoimistojen käytännöt tutkintokeskeisiksi. Työnhakijoiden mukaan työnantajalle tuntuu olevan tärkeää, että hakijalla on tehtävään vaadittava tutkinto suoritettuna. (Ranki et al. 2020, 23.)

Tutkintotodistus on virallinen dokumentti opinnoista ja osaamisesta. Työvoimaviranomaisten ja työnantajien on tunnistettava, että saman tutkinnon suorittaneet voivat osata hyvinkin erilaisia asioita. Esimerkiksi medianomi (AMK) -tutkinnon suorittaneella voi olla elokuva-alan, journalismin tai mainonnan suunnittelun osaamista.

Keskeisinä työllistymistä edistävinä osa-alueina esille ovat nousseet erityisesti oman osaamisen tunnistamisen ja verkostojen rakentamisen merkitys. Työnhakijalta vaaditaan kykyä jäsentää ja sanallistaa omaa osaamistaan.

Tutkintonimikkeen ja osaamisen suhteen ymmärtäminen on olennaista sekä työnhakutilanteessa että asiantuntijuuden kehittämisessä. Opintojen ohella osaamista syntyy esimerkiksi työssä, järjestötehtävissä, kansainvälisissä yhteyksissä, harrastuksissa ja yleensä elämäkokemuksen kautta. Näiden epämuodollisten osaamisalueiden esiin tuomiseen tulee työnhakijan kiinnittää erityistä huomiota työnhakutilanteessa.

Omaa osaamista voi jäsentää muun muassa täydentämällä seuraavia lauseita:

- Olen opinnoissani keskittynyt...
- Työkokemukseni ja harrastukseni ovat opettaneet minulle...
- Keskeiset taitoni ovat...
- Keskeiset kiinnostuksen kohteeni ovat...
- Tulevaisuudessa tavoitteeni on...
- Luonteeltani olen...

Palaute Luovien alojen osaamiskartoitus -hankkeen kartoitusjaksolle osallistuneelta:

Oman osaamiseni käsittäminen tarkentui. Oivalsin myös sen, että omat arvoni näkyvät tulevaisuuden tavoitteissani ja haaveissani ja ohjailevat niitä.

Asiantuntijuuden luokittelu helpottaa osaamisen tunnistamista

Jatkuvalla oppimisella vastataan työelämän muuttuviin osaamistarpeisiin. Luovan alan ammattilaisen tulee reflektoida toistuvasti osaamistaan suhteessa alan osaamisvaatimukseen. Ammatillisesta näkökulmasta myös itsetuntemus ja sen kehittäminen on olennaista. Lisäksi on tärkeää ylläpitää omaa osaamista. Reflektoinnin tukemiseksi asiantuntijuutta ja osaamista voidaan jäsentää eri tavoin.

Yleisesti asiantuntijuus jaotellaan substanssiosaamiseen ja geneerisiin taitoihin. Substanssiosaaminen on ammatillisen osaamisen perusta, jonka ytimessä on oman alan ymmärrys. Tärkeitä geneerisiä taitoja ovat siirrettävät työelämätaidot, kuten ongelmaratkaisukyky, kielitaito, vuorovaikutustaidot, tiedonhallinta, analysointitaidot ja priorisointi sekä itsensä johtamisen taidot. Geneerisiin taitoihin lukeutuvan digiosaamisen merkitys on kasvanut varsinkin pandemia-aikana. Ohjelmistojen ja sovellutusten lisäksi tärkeää on tunnistaa myös informaation lukutaidon, sähköisen yhteistyön ja etätyöskentelyn osaaminen.

Turun ammattikorkeakoulun kehittämissä innovaatiokompetensseissa tarkastelun kohteena ovat yksilötason lisäksi myös yhteisö- ja verkosto-osaaminen. Yhteisöosaamisen keskeisiä osa-alueita ovat muun muassa yhteistyö-, viestintä- ja digitaidot sekä kansainvälisyys ja projektinhallinta. Verkosto-osaamisen ytimessä on kyky toimia erilaisissa verkostoissa sekä johtaa ja kehittää niitä.

Työllisyyttä edistäneissä hankkeissa on tuotettu aineistoja, jotka auttavat hahmottamaan ja sanallistamaan omaa osaamistaan. Tällaisia ovat mm. [Urasampo](#), [Urapolulla](#) sekä Sitran [Uuden työn kuntotesti](#), vain muutamia mainitaksemme. Nämä ovat käyttökelpoisia työkaluja niin luovien alojen tekijöille kuin työvoimaviranomaisillekin.

Verkostot synnyttävät uusia työmahdollisuuksia

Jokainen luovan alan tekijä tarvitsee tarpeitaan vastaavan verkoston. Kyky luoda ja toimia erilaisissa verkostoissa on yksi ammatillisen osaamisen keskeinen osa-alue. Monet kartoitusviikoille osallistuneet ovat kokeneet verkostoitumisen haasteellisena: verkostoitumisen paikkoja ja tapoja voi olla vaikea hahmottaa. Varsinkin hiljattain valmistuneet ovat kokeneet ammatillisten verkostojen rakentamisen vaikeaksi, koska heillä ei välttämättä ole vielä juurikaan työkokemusta.

Verkostokartan laatiminen on yksi työväline oman verkoston hahmottamiseen. On tärkeää kartoittaa olemassa olevat verkostot, jonka jälkeen on helpompi nähdä, miten niitä tulisi kehittää.

Verkostokartan laatimisen voi aloittaa perheestä, sukulaisista, ystäväistä ja heidän kavereistaan, harrastuksista ja opiskelukavereista. Tärkeää on kirjata myös satunnaiset kohtaamiset harjoittelupaikassa, tapahtumissa, seminaareissa ja webinaareissa. Verkostoon on tarpeen kuulua myös osaajia oman alan ulkopuolelta. Verkoston kontaktit voivat olla osa ammatilliseen tai liiketoimintaan liittyvää verkostoa sekä hyvinvointiin ja muuhun yhteistyöverkostoon liittyviä osaajia.

Toimiva verkosto on vastavuoroinen.

Oleellista on ymmärtää, mitä itse voi tarjota verkostolleen ja millä tavoin siitä kertoo muille. Kiinnostus muiden osaamiseen ja tekemiseen on hyvä pohja vuorovaikutukselle ja yhteistyölle. Oma paikka löytyy, kun pystyy asemoimaan itsensä ja asiantuntijuutensa osaksi verkostoa. Oma osaamistaan voi tehdä aktiivisesti näkyväksi esimerkiksi portfolion, ammatillisesti suuntautuneen blogin tai sosiaalisen median kanavien välityksellä. Osaajaprofiilin löydettävyyden kannalta on tärkeää pohtia, mikä tai mitkä kanavat toimivat parhaiten itselle ja omalla alalla.

Palaute kartoitusjaksolle osallistuneelta:

Verkostoinnin ja oman näkyvyyden tärkeys jäi vahvasti mieleeni.

Luovilla aloilla on potentiaalia tuottaa lisäarvoa muille aloille ja luoda uutta liiketoimintaa. Tämä edellyttää verkostoissa toimimisen lisäksi uteliaisuutta ja innovaatio-osaamista. Luovan alan ammattilaisen kyky kertoa omasta osaamisestaan ja hahmottaa yhteisiä intressejä ovat usein avainasemassa yhteistyön käynnistämisessä. Eri alojen toimintatapojen, prosessien ja

yhteisen kielen opettelu vaatii yhteistä työskentelyä. Parhaassa tapauksessa verkostoissa voi syntyä uusia hedelmällisiä rajapintoja, jotka synnyttävät uusia työmahdollisuuksia.

Kartoitusviikoilla on käsitelty luovien alojen ja muiden alojen yhteistyön mahdollisuuksia ja kehittämiskohteita sekä tutustuttu käytännön yhteistyökokemuksiin. Tavoitteena on herättää kiinnostusta sekä löytää uusia työllistymisen mahdollisuuksia yhteistyöstä muiden alojen edustajien kanssa.

Haasteena luovien alojen moninainen luonne

Luovat alat pitävät sisällään hyvin monia eri ammattialoja kuvataiteilijoista esiintyviin taiteilijoihin, pelisuunnittelijoista muinaistekniikoiden artesaaneihin. Luovan alan ammattilaisen voi olla vaikeaa asemoida itsensä kentälle, jossa on hyvin erilaisia toimintatapoja ja työllistymismahdollisuuksia. Tämä luo haastetta myös työvoimaviranomaisille, sillä luovien alojen tekijät muodostavat heterogeenisen joukon. Alan sisälle mahtuu myös erilaisia rakenteita: esimerkiksi kuvataidekentällä työllistäviä rakenteita ei käytännössä ole, kun taas esimerkiksi esittävässä taiteissa rakenteet ovat kehittyneet.

Luovien alojen työlle on ominaista projektimainen luonne ja vaihtuvat toimintaympäristöt. Asiantuntijuuden keskeisiä piirteitä ovat osaamisen siirrettävyys ja sovellettavuus. Pirstaleiset ja moninaiset rakenteet haastavat yksittäisiä luovan alan tekijöitä.

Yksi haaste on, ettei useinkaan luovien alojen työpaikkoja ole julkisesti haettavana, vaan sopivia työntekijöitä etsitään erilaisten verkostojen kautta.

Palaute kartoitusjaksolle osallistuneelta:

Tuli uusia ajatuksia oman osaamisen soveltamisesta poikkialaisesti. Myös hieman toiveikkaampi olo tulevaisuuden suhteen, ei tämänhetkinen toimettomuus ole osoitus osaamattomuudesta.

Luovien alojen osaamiskartoitus -hankkeen osallistujat kartoittavat ohjatusti ja omaehtoisesti omaa osaamistaan ja arvioivat kehittämistarpeitaan. Kartoitusviikon yhteenvedona osallistujat laativat toimenpidelistan ja aikataulun, miten he etenevät kohti työllistymistä.

Tulevaisuudessa työvoimaviranomaisille tulisi olla laajemmin saatavissa tietoa eri tutkintojen sisällöistä ja luovien alojen erityispiirteistä. Heillä tulisi olla myös aikaa perehtyä niihin. Toisaalta myös luovien alojen työnhakijoiden tulisi pystyä kertomaan omasta osaamisestaan, alan luonteesta ja työprosesseista asioidessaan TE-palvelujen kanssa. Luovien alojen yhteinen etu on käydä aktiivista vuoropuhelua työvoimaviranomaisten kanssa.

Lähteet ja linkit

Innopeda.

Saatavilla: <https://innopeda.turkuamk.fi/language/fi/innovaatiopedagogiikka/> 8.4.2021.

Ranki, Sinimaaria (toim.) 2020. Työttömien näkökulma elinikäiseen oppimiseen – Miten vastuu tulisi jakaa? Sitran muistio.

Sitra – Uuden työn kuntotesti. Saatavilla: <https://kuntotesti.sitra.fi/#> 4.5.2021.

Urapolulla. Saatavilla: <https://urapolulla.fi/tehtavat/osaaminen> 8.4.2021.

Urasampo, Pitkospuut työllistymiseen – Oma osaaminen ja urapolku. Saatavilla: <http://www.urasampo.fi/fi/Pitkospuut/2.html> 4.5.2021.

